

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2015:15 Attraktiv, innovativ och hållbar -strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring

Sammanfattning

Utredningen är välskriven, nytänkande och innehåller en klarsynt analys av förhållandena inom svensk jordbruks- och trädgårdsnäring. De två figurerna på sid 41 och 42 samt de fyra fokusområdena visar på ett mycket pedagogiskt sätt effekterna av nuvarande marknadssituation, vilka åtgärder som behövs för att vända situationen och inom vilka olika delar insatser behöver prioriteras. Hela utredningen genomsyras av ett befriande näringspolitiskt perspektiv.

Övergripande så har utredningen tryckt mycket på hur befintliga strukturer inte lyckas fullgöra sina uppdrag. Lösningen är många gånger att leta efter modeller som ligger mycket nära business as usual. Önskvärt vore att oavsett vilket av de fyra fokusområdena som belyses även pröva nya grepp för att nå utredningens mycket lovvärda portal - Attraktiv, innovativ och hållbar.

Invändningar mot utredningens slutsatser

Den första invändningen är av generell natur och gäller hur utredningen ser att kunskapsgenerering äger rum. Under flera av punkterna föreslår utredningen att statliga myndigheter – Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Konkurrensverket, Livsmedelsverket, Formas, SLU, samt OECD.

Samtliga dessa myndigheter är på ett eller annat sätt förknippade med de problem som utredningen sätter fingret på, och att tro att de skulle vara benägna att korrigera sina tidigare bedömningar är sannolikt utsiktslöst. Det är möjligt att utredningen trots att man genom att placera utredningsansvaret där påbörjar en inlärningsprocess hos myndigheterna, men chansen till detta uppvägs mer än väl av risken att ingenting nytt produceras. Till detta kommer det tidsperspektiv som kan skönjas om myndigheterna skall genomföra utredningsarbetet – det lär inte gå fort.

- Det bör finnas betydligt bättre och fristående alternativ för att granska de viktiga frågor som utredningen pekar på, t.ex. fristående think-tanks, forskningsorganisationer och institutioner vid högskolan.

En betydligt allvarigare invändning gäller det som *inte* finns med i utredningen. Det finns idag en stark trend att riskkapitalister börjar satsa allt större summor inom jordbruksområdet – dock inte i Sverige. (<http://cen.acs.org/articles/93/i19/Entrepreneurs-See-New-Field-Dreams.html>) Orsaken till detta intresse är framförallt kraven på en betydligt större produktion av livsmedel för att klara en växande befolkning, och att detta krav tvingar fram innovation och teknisk utveckling, vilket i sin tur innebär ökade möjligheter till avkastning.

- Det är i detta sammanhang viktigt att inse att GMO-grödor spelar en viktig roll i detta innovationsarbete. Orden "GMO" eller "genmodifierad" finns över huvud taget inte med i utredningen. Det känns som en påtaglig brist att kanske en av de viktigaste konkurrensdrivande faktorerna inom näringen inte nämns i utredningen.

Vi konstaterar också att utredningen pekar på behovet av den konsulentservice som SLU lade ner på 80-talet.

Behovet av god lönsamhet för bättre förändrings- och konkurrenskraft är uppenbar. Vägen till lönsamhet är dock för alla sektorer beroende av att villkor, utveckling och innovation håller åtminstone jämna steg med den omvärld man konkurrerar med.

- Utredningens förslag behöver kompletteras med ett synsätt och åtgärder som på företagets villkor kan möta de behov som ger de många små stegens förbättringar men som också erbjuder miljöer för rikligt utbyte av idéer som tidigare inte prövats.
- Att utveckla innovationsplattformar som möter frågeställningar mycket nära marknaden men som också är en guldgruva för tillväxtdrivande och behovsriktad forskning vore en mycket angelägen satsning som lyfter fram dynamik och tvärsektoriellt samarbete.

Svensk industri har en lång tradition av internationellt beroende och metoder för att skapa internationell konkurrenskraft.

- Ett tvärteknologiskt samarbete kring innovationer i den gröna industrin eller hållbarhetsindustrin, kort sagt gröna näringarna kan också öka utvecklingstakten i det svenska jord- och skogsbruket. Näringslivsnära samverkan som involverar såväl offentliga aktörer som akademien i bred bemärkelse behöver en struktur som underlättar processerna.
- Som ett resultat av utredningen bör en speciell satsning på regionala innovationsplattformar ingå som konkret förslag med tämligen direkta effekter på företagande, utvecklingskraft och tillväxt. I grunden bygger det på att vara tillräckligt nära de förutsättningar och incitament som de enskilda företagen/företagen lever med i sin vardag.